

Tuomas Ojanen
10.1.2019

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöluonnokset asioista HE 15/2017 vp, HE 16/2018 vp ja HE 52/2017 vp

Teema: Tuottajalaki

Arvioinnin lähtökohtia

Perustuslakivaliokunta on pyytänyt arviotani ns. tuottajalakiehdotuksesta, jota käsitellään hallituksen esitystä 52/2017 vp koskevassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöluonnoksessa.

Perustuslakivaliokunta on jo aiemmin arvioinut hallituksen esityksessä ehdotetun tuottajalakiehdotuksen suhdetta perustuslakiin lausunnossaan PeVL 26/2017 vp. Siinä valiokunta esitti lakiehdotuksesta useita valtiosääntöoikeudellisia huomautuksia, joissa lähinnä tuodaan esiin tarve täsmentää hallituksen esityksessä ehdotettua sääntelyä. Jäljempänä esitettävässä valtiosääntöoikeudellisessa arviossa on näin ollen kysymys siitä, onko sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöluonnoksessa tuottajalakiehdotuksesta asianmukaisesti huomioitu perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmeneviä muutostarpeita.

Tuottajalakiehdotus on osa laajaa maakunta-, sote- ja valtion aluehallinnon uudistusta. Esitys kytkeytyy kiinteimmin hallituksen esityksiin HE 15/2017 vp ja HE 16/2017 vp. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että tuottajalakiehdotukseen sisältyvällä sääntelyllä on rakenteellinen kytkentä valinnanvapauslakiehdotukseen (PeVL 26/2017 vp, s 65 ja PeVL 15/2018 vp, s. 62) ja että valinnanvapauslakiehdotuksen lopullinen valtiosääntöoikeudellinen arviointi edellyttää, että valiokunnalla on mahdollisuus samanaikaisesti arvioida sosiaali- ja terveysvaliokunnan tekemiä muutosehdotuksia maakunta- ja sote- sekä tuottajalakiesityksiin (PeVL 15/2018 vp).

Saamani kuulemispyynnön mukaan perustuslakivaliokunnan tarkoituksena on järjestää vielä myöhemmin sellaisia ”sote- ja maakuntauudistusta koskevia kuulemisia, joissa on mahdollista arvioida paitsi eräitä muita erityiskysymyksiä myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöluonnoksia kokonaisuutena.” Näin ollen seuraavassa on kysymys tuottajalakiehdotuksen valtiosääntöoikeudellisesta arviosta, kun taas valtiosääntöoikeudellinen kokonaisarvio eri mietintöluonnoksista jää mahdollisiin myöhempisiin kuulemisiin.

Arvio

Mietintöluonnoksessa on tuottajalakiehdotuksen yksittäisiin pykäliin ehdotettu sellaisia (keltaisella tekstillä ja yliviivauksin ilmeneviä) muutoksia, jotka nähdäkseni

asianmukaisesti toteuttavat perustuslakivaliokunnan lausunnosta PeVL 26/2017 vp ilmeneviä muutostarpeita, etenkin kun mietintöluonnoksessa yksittäisiin lakipykäliin tehtyjä muutoksia luetaan mietintöluonnoksen perustelujen valossa. Nähdäkseni riittää enää esittää muutamia valtiosääntöoikeudellisia huomioita ehdotetun sääntelyn yksityiskohdista.

27 § Määräykset ja pakkokeinot

Lakiehdotuksen 27 §:n 1 momentin mukaan "(j)os asiakas- tai potilasturvallisuus sitä edellyttää, toiminta tai välineen käyttö voidaan määrätä välittömästi keskeytettäväksi." Nähdäkseni valvontaviranomaisella olisi oltava *velvollisuus* määrätä asiakas- ja potilasturvallisuuden edellyttämän toiminnan tai välineen käyttö välittömästi keskeytettäväksi. Olisi siten harkittava säännöksen muuttamista oikeudellisesti velvoittavaan muotoon "... käyttö on määrättävä välittömästi keskeytettäväksi".

28 § Palveluntuottajan rekisteristä poistaminen

1 momentin mukaan palvelun tuottajalle olisi varattava ennen rekisteristä poistamista mahdollisuus korjata rekisteröinnin edellytyksissä havaittu, korjattavissa oleva puute. Olisi paikallaan harkita säännöksen täydentämistä siten, että siinä turvattaisiin mahdollisuus "puutteeseen nähden kohtuullisen ajan kuluessa" tms. korjata rekisteröinnin edellytyksissä havaittu puute.

32 § Tietojen saaminen

Jos jokin 32 §:n 3 momentissa tarkoitettu seikka vaarantaa asiakas- tai potilasturvallisuutta tai olennaisesti voi vaikuttaa valvottavan palveluntuottajan luotettavuusarviointiin, tästä pitäisi nähdäkseni välittömästi ilmoittaa, eikä siis jättää ilmoittamista harkinnanvaraiseksi. Näin ollen lakiehdotuksen 32 §:n 3 momentin voisi muotoilla esimerkiksi seuraavasti: Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tahojen on ilman valvontaviranomaisen pyyntöäkin viipymättä ilmoitettava sille seikasta, joka voi vaarantaa asiakas- tai potilasturvallisuutta tai joka voi olennaisesti vaikuttaa valvottavan palvelun tuottajan luotettavuusarviointiin."

33 § Tietojen luovuttaminen

Jos kysymys olisi henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömistä tiedoista, valvontaviranomaiselle olisi nähdäkseni syytä asettaa *velvollisuus* salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa poliisille tällaisista tiedoista perustuslain 7 §:n ja 22 §:n normikokonaisuuden valossa: "Valvontaviranomainen on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos "

Helsingissä 10. päivänä tammikuuta 2019

Tuomas Ojanen
professori
Helsinki

